

Semblança del nou membre de la Secció Històrico-Arqueològica

Joan Ramon i Torres (Eivissa, 1956) va cursar estudis de primària a l'escola de Sa Graduada i de batxillerat a l'Institut Santa Maria d'Eivissa. Ben aviat, qui sap si per mor de les converses escoltades en el si de la seva família de mariners en què es plantejaven misteris, com ara quants d'anys podien tenir i qui hauria fet aquelles velles àmfores que amb les xarxes treien sovent del fons de la mar, se li va despertar l'interès per l'estudi del món antic i la prehistòria.

Això va fer que el 1975 es matriculés a la delegació a Palma de la Universitat de Barcelona (UB), però es va adonar ben aviat que allí el pla d'estudis era insuficient per a assolir el grau d'especialització necessari, raó per la qual el 1976 va traslladar l'expedient a la seu de Barcelona de la UB, on va acabar els estudis l'any 1979.

En aquesta universitat, va seguir els cursos impartits per grans figures de l'arqueologia catalana, com J. Maluquer, P. Palol i, sobretot, M. Tarradell, que ja havia conegut a Eivissa quan elaborava l'*Eivissa cartaginesa* amb Matilde Font, la seva esposa. La relació amb Tarradell es va mantenir i aprofundir amb el pas dels anys. Va ser el director de la memòria de llicenciatura i, més tard, també de la tesi doctoral de Joan Ramon, però, a banda d'aquesta relació acadèmica —Joan Ramon s'ha considerat sempre un deixeble de Tarradell—, entre ells dos hi va haver sempre una relació de cordial amistat.

Durant l'etapa d'estudiant, va complementar la seva formació amb nombrosos treballs de camp a Catalunya, on va participar en excavacions d'establiments ibèrics com ara la Penya del Moro o el Puig Castellet; a Tunísia, on va participar en el programa internacional promogut per la UNESCO a Cartago, i també a Eivissa, on va fer diferents intervencions d'urgència, sobretot a la zona industrial púnica que voreja la ciutat històrica.

Joan Ramon va ser un investigador precoç, ja que va publicar alguns articles abans d'acabar la carrera. La seva memòria de llicenciatura sobre les àmfores púniques d'Eivissa va ser publicada molt ràpidament, l'any 1981, i es va convertir ben aviat en un llibre de referència per als investigadors de la Mediterrània occidental, que disposaven per primera vegada d'elements sòlids per a la identificació i datació d'aquests materials. Pràcticament a la vegada, va publicar un altre estudi que situava i aclaria les mateixes qüestions en un àmbit més general de les produccions amfòriques púniques. Aquests estudis van ser uns instruments essencials per als investigadors que tractaven el comerç protohistòric a la península Ibèrica.

A partir de finals dels anys vuitanta va ingressar com a tècnic superior al Consell Insular d'Eivissa i Formentera (CIEiF), on va haver de desenvolupar molt de treball ad-

ministratiu. Aquest estatus de funcionari, tanmateix, li va permetre un contacte complet i de primera mà amb tota la realitat arqueològica de les dues illes. Fruit d'aquesta tasca, va publicar el volum titulat *Els monuments antics de les Illes Pitiüses*, que, malgrat el pas dels anys, segueix sent una obra de referència. A més, va portar a terme treballs de prospecció i sobretot d'excavació en diferents jaciments eivissencs, com Ses Païsses de Cala d'Hort, un hàbitat rural púnic i romà (l'únic fins ara extensament excavat); el santuari Es Culleram, que va reinterpretar; el santuari del cap des Llibrell, a la costa nord-est de l'illa, i l'assentament fenici arcaic de Sa Caleta, l'únic de la seva naturalesa completament excavat a tota la Mediterrània occidental, així com treballs a la ciutat d'Eivissa mateix, tant a Dalt Vila com al barri industrial i als sectors de necròpolis conservats al peu del puig des Molins. Tots aquests treballs han permès aprofundir de manera decisiva el coneixement sobre el passat d'Eivissa, sobretot —però no exclusivament— en el període púnic.

El que acabem de dir no ha de fer pensar que Joan Ramon hagi limitat la seva activitat al marc reduït de les Pitiüses. Ben al contrari, el seu prestigi com a investigador ha fet que fos cridat a col·laborar en treballs de recerca a llocs molt diversos, en particular a Andalusia (Cadis, Màlaga, Huelva), a Ceuta, a Tunísia (i ha participat en el decurs de deu anys en el projecte catalanotunisià d'Althiburos amb el Departament de Prehistòria i Arqueologia de la UB, al qual segueix estretament vinculat) i també darreterament a les Balears. Aquesta activitat ha generat una extensa bibliografia de més de cent obres en llengües molt diferents i publicades en sèries i revistes d'alt nivell. Tot això, d'altra banda, li ha atorgat una visió global de les problemàtiques de la protohistòria de la Mediterrània occidental que ha donat peu a la publicació de diversos treballs de síntesi.

Paral·lelament a aquesta activitat, pocs anys després d'acabar la carrera i instal·lat a l'illa, on els recursos i l'ambient científic no eren gaire favorables, va trobar el temps suficient per a elaborar la tesi doctoral, titulada *Las ánforas fenicio-púnicas del Mediterráneo central y occidental*, un treball monumental, fet en solitari i sense cap mena de suport econòmic o institucional, malgrat que implicava llargues estades a Sardenya, Sicília i Tunísia. El resultat és el llibre d'arqueologia (publicat precisament per la Universitat de Barcelona) més citat entre els que han estat publicats a l'Estat espanyol, un veritable clàssic de l'arqueologia mediterrània, com ja va preveure el doctor Joan Sanmartí, membre d'aquesta casa, en una ressenya publicada poc després de la seva aparició.

Els reconeixements a l'obra científica de Joan Ramon han estat molts i diversos (ha estat membre de comitès científics nacionals i internacionals; ha estat convidat a oferir nombroses ponències i ha estat avaluador de l'AGAUR, de l'ICREA i de diverses sèries i revistes científiques especialitzades). Un de molt assenyalat va ser la concessió de la Medalla Narcís Monturiol al mèrit científic i tecnològic (2004) per part de la Generalitat de Catalunya.

És molt important destacar que tota l'obra d'aquest científic de prestigi internacional s'ha fet sense poder ocupar mai una plaça d'investigador, tot i tenir l'habilitació de l'Estat espanyol com a professor d'universitats, però, això sí, ha participat en activitats acadèmiques bàsicament com a professor convidat i ha hagut de dedicar una part important del seu temps a tasques administratives i de gestió. Tot això és un mèrit afegit a la seva trajectòria que cal valorar en la justa mesura. Per la raó esmentada, el

doctor Joan Ramon no ha pogut ser mai oficialment investigador (i encara menys director) de projectes de recerca en règim competitiu ni tampoc dels grups de recerca consolidats reconeguts per l'AGAUR (dels quals, paradoxalment, i com s'ha dit, sí que ha estat avaluador, per compte de l'AGAUR). És ben lamentable que la posició administrativa pesi més, en aquest sistema burocratitzat que vivim, que el currículum demostrat amb publicacions i citacions. Però així són les coses, encara que afortunadament no sigui el cas de la nostra institució.

Vull assenyalar, finalment, que el doctor Ramon ha estat un investigador fidel a la llengua i la cultura del país, i compromès amb els fets en la seva continuïtat. Ja el 1978 va publicar un dels seus primers treballs al número 1 de *Fonaments*, revista fundada per M. Tarradell, i després el van seguir molts d'altres.

MIQUEL MOLIST